

Kacper Milkowski¹

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID ID: 0000-0003-4367-0365

PRZEGLĄD ORZECZNICTWA SĄDU NAJWYŻSZEGO

ABSTRACT

Overview of the decisions of the Polish Supreme Court

Pursuant to the resolution of the panel of seven judges of the Polish Supreme Court of May 7, 2021, case file no. III CZP 6/21, which became a legal principle, an illegal contract term (Article 385¹ § 1 of the Polish Civil Code) is from the beginning, by virtue of the law itself, ineffective for the benefit of the consumer who may give free and informed consent to this provision and thus restore its retroactive effect. If the loan agreement cannot be binding without an ineffective provision, the consumer and the lender are entitled to separate claims for the reimbursement of cash benefits provided in the performance of the agreement (Article 410 § 1 in conjunction with Article 405 of the Polish Civil Code). The lender may request the return of the benefit from the moment the loan agreement becomes permanently ineffective. The resolution of the Polish

¹ Doktorant w Katedrze Prawa Międzynarodowego Publicznego i Prawa Unii Europejskiej na Wydziale Prawa i Administracji na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie.

Supreme Court of May 28, 2021, case file no. III CZP 27/20, is of exceptional importance, as according to it the right to live in a clean environment is not a personal good. Protection of personal rights (Article 23 of the Polish Civil Code in conjunction with Article 24 of the Polish Civil Code and Article 448 of the Polish Civil Code) covers health, freedom, privacy, which may be breached (threatened) by an inadequate air quality, which does not meet the standards specified in legal provisions. However, according to the resolution of the Polish Supreme Court of March 31, 2021, case file no. I KZP 7/20 – a violent crime within the meaning of Art. 41a § 1 of the Polish Criminal Code is any crime that was actually committed with the use of violence, and the word “violence” used in this legal provision includes both physical and mental violence.

Keywords: Supreme Court, judiciary, violence, consumer, environment

Słowa kluczowe: Sąd Najwyższy, orzecznictwo, przemoc, konsument, środowisko

Sprawy z zakresu prawa cywilnego i gospodarczego

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21

1. Niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.
2. Jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna.
3. Nadaje uchwałę moc zasady prawnej.

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 9 marca 2021 r., III CZP 89/19

W postępowaniu toczącym się na podstawie ustawy z 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających

zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1346 ze zm.) przepisy art. 2 ust. 3 tej ustawy w zw. z art. 730 § 1 i art. 755 § 1 k.p.c. nie stanowią podstawy prawnej udzielenia zabezpieczenia przez umieszczenie osoby, której dotyczy to postępowanie, w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym.

Uchwała Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2021 r., III CZP 1/21

Do rozpoznania zażalenia wniesionego po dniu 7 listopada 2019 r. na postanowienie sądu pierwszej instancji o odrzuceniu skargi na wpis referendarza sądowego w księdze wieczystej właściwy jest – na podstawie art. 394 § 1 w zw. z art. 394^{1b} k.p.c. – sąd drugiej instancji.

Uchwała Sądu Najwyższego z 28 maja 2021 r., III CZP 27/20

1. Prawo do życia w czystym środowisku nie jest dobrem osobistym.
2. Ochronie, jako dobra osobiste (art. 23 k.c. w związku z art. 24 k.c. i art. 448 k.c.), podlegają zdrowie, wolność, prywatność, do których naruszenia (zagrożenia) może prowadzić naruszenie standardów jakości powietrza określonych w przepisach prawa.

Uchwała Sądu Najwyższego z 26 maja 2021 r., III CZP 94/20

Po zmianach wprowadzonych ustawą z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469) sąd drugiej instancji rozpoznaje zażalenie w postępowaniu uproszczonym w składzie jednego sędziego.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2021 r., II CO 276/20

Pisma procesowe sporządzone z naruszeniem art. 87¹ k.p.c. podlegają zwrotowi bez wzywania do usunięcia braków, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2021 r., III CSK 219/20

Sformułowane zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej skarżonego rozstrzygnięcia.

Wyrok Sądu Najwyższego z 5 marca 2021 r., I CSKP 61/21

W świetle art. 442¹ § 1 k.c. właściwą chwilą początku biegu terminu przedawnienia roszczenia deliktowego jest moment dowiedzenia się poszkodowanego o szkodzie, tj. gdy zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzeń wskazujących na fakt powstania szkody. Nie jest to więc termin sztywny, lecz jego ocena musi być osadzona w okolicznościach faktycznych konkretnej sprawy. Szkada przyszła powstaje nie jednocześnie, lecz dopiero za jakiś czas po zdarzeniu powodującym jej powstanie jako jego konieczna konsekwencja.

Sprawy z zakresu prawa karnego

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 maja 2021 r., I KZP 12/20

1. Osoba, która pełniła w latach 1984–1990 służbę w Wydziale Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych i która na podstawie art. 149 ust. 1 ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. nr 30, poz. 179) z chwilą rozwiązania Milicji Obywatelskiej stała się policjantem, jest osobą, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2020 r., poz. 306).
2. Błąd osoby lustrowanej co do charakteru służby pełnionej w Wydziale Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w realiach konkretnej sprawy może zostać uznany za usprawiedliwiony i wykluczyć odpowiedzialność za złożenie nieprawdziwego oświadczenia lustracyjnego.

Wyrok Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2021 r., V KK 374/20

Zgodnie z przepisami art. 500 § 1 i 3 k.p.k. możliwość wydania wyroku w trybie nakazowym istnieje w przypadku, gdy materiał dowodowy zebrany w sprawie pozwala na stwierdzenie, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Brak tych wątpliwości oznacza, że

nie ma ich odnośnie do sprawstwa danego czynu, winy oskarżonego, wypełnienia wszystkich znamion tego czynu wymienionych w przepisach prawa karnego materialnego, przy uwzględnieniu wszystkich dowodów, na których oparto akt oskarżenia. W przeciwnym wypadku konieczne jest rozpoznanie sprawy na rozprawie głównej.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2021 r., I KZP 12/20

Jeżeli spełnione zostały przesłanki formalne zgłoszenia (art. 90 § 2 k.p.k.), a wnioskujący o dokonanie wykładni rozbieżnie interpretowanych przepisów Rzecznik Praw Obywatelskich na dopuszczenie do udziału w postępowaniu stowarzyszenia wyraził zgodę (art. 90 § 3 k.p.k.), to należało dopuścić przedstawiciela stowarzyszenia do udziału w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2021 r., IV KO 29/21

Zastosowanie art. 37 k.p.k. uzasadniają takie konkretne sytuacje, które mogą wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie – chociażby mylne – o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2021 r., V KO 12/21

Przepis art. 37 k.p.k. wprowadzający odstępstwo od konstytucyjnej zasady prawa do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy (art. 45 ust. 1) musi być wykładany restryktywnie. Oznacza to, że tylko okoliczności, które rzeczywiście mogą wywoływać w odbiorze społecznym, w tym także stron postępowania, wątpliwości co do bezstronnego rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy bądź wykluczać zakończenie postępowania przed tym organem w rozsądnym terminie, mogą stać się podstawą przekazania sprawy innemu sądowi w tym trybie.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 2021 r., III KK 77/21

Sporządzenie uzasadnienia na formularzu przez sąd II instancji jest prawnie dozwolone, o ile sąd ten nie dojdzie do przekonania, że konstrukcja zarzutów i wniosków środka odwoławczego nie pozwala mu na sporządzenie tego dokumentu w tej uproszczonej formie bez naruszenia prawa strony do rzetelnego procesu, które to prawo ma absolutny prymat

przed uprawnieniem sądu do stosowania tych „pomocnych” rozwiązań o charakterze biurowo-technicznym. Sporządzenie uzasadnienia w tej formie nie zwalnia sądu także z obowiązków wynikających z treści art. 433 § 1 k.p.k. Naruszenie prawa procesowego w tym zakresie stanowiłaby sytuacja, gdyby sąd, sporządzając uzasadnienie w sposób przewidziany w art. 99a k.p.k., nie odniósł się do któregośkolwiek z zarzutów podniesionych w środku odwoławczym lub rozpoznał go w sposób niejasny czy też lakoniczny.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 2021 r., IV KO 33/21

Niewątpliwie „dobro wymiaru sprawiedliwości” w takim rozumieniu, jakie temu pojęciu nadaje art. 37 k.p.k., przemawia za przekazaniem sprawy innemu niż miejscowo właściwy sądowi równorzędnemu wtedy, gdy zachodzą uzasadnione podejrzenia, że postronny, ale i obiektywny obserwator określonego postępowania sądowego mógłby powziąć wątpliwości co do rozpoznania sprawy w sposób obiektywny i bezstronny w sądzie właściwym do rozpoznania sprawy. O zaistnieniu takich okoliczności można twierdzić choćby wtedy, gdy właściwemu sądowi przychodzi rozpoznać sprawę, w której występuje (lub może wystąpić) w charakterze pokrzywdzonego. Fakt ten w myśl zasady *nemo iudex in causa sua* może bowiem stwarzać przekonanie o braku warunków do obiektywnego rozpoznania sprawy.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 2021 r., V KO 22/21

Dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, którym winien być sąd położony bliżej miejsca zamieszkania oskarżonego niż sąd właściwy, jeżeli oskarżony cierpi na szereg chorób ograniczających jego samodzielność przemieszczania się. Taka decyzja pozwoli oskarżonemu na udział w rozprawie, minimalizując trudy związane z dotarciem do sądu.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 1 kwietnia 2021 r., IV KO 25/21

Kryterium „dobra wymiaru sprawiedliwości”, o którym mowa w art. 37 k.p.k., odnoszone jest do sytuacji, które mogą wywierać realny wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać w opinii publicznej uzasadnione (choćby obiektywnie nieprawdziwe) przekonanie o braku warunków do

rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy w sposób bezstronny. Niewątpliwie do okoliczności uzasadniających powstanie wątpliwości odnośnie do zdolności zachowania bezstronności przez sąd właściwy należą te występujące w sprawach, w których jedną ze stron postępowania, np. stroną pokrzywdzoną, jest sędzia sądu właściwego, zaś osobami objętymi zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa są inni sędziowie tego samego sądu.

Uchwała Sądu Najwyższego z 31 marca 2021 r., I KZP 7/20

Przestępstwem z użyciem przemocy w rozumieniu art. 41a § 1 k.k. jest każde przestępstwo, które faktycznie popełnione zostało z użyciem przemocy, przy czym użyte w tym przepisie słowo „przemoc” obejmuje zarówno przemoc fizyczną, jak i psychiczną.

Wyrok Sądu Najwyższego z 31 marca 2021 r., II KK 422/20

1. Postępowanie nakazowe zastrzeżono do najbardziej oczywistych przypadków, gdy materiał dowodowy jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych istotnych wątpliwości co do winy i okoliczności popełnienia zarzuconego czynu.
2. Wykroczenia z art. 65 § 2 k.w. dopuszcza się ten, kto wbrew obowiązkowi nie udziela właściwemu organowi państwowemu lub instytucji upoważnionej z mocy ustawy do legitymowania wiadomości lub dokumentów co do swej tożsamości. Na gruncie tego przepisu wywodzi się, że w sytuacji, gdy funkcjonariusz organu państwowego lub upoważnionej do legitymowania instytucji żąda podania wskazanych w przepisie danych osobowych w wypadku, gdy nie ma do tego podstawy prawnej, obywatel może odmówić podania danych osobowych bez konsekwencji prawnych. Jasne jest przecie, że sam fakt istnienia wykroczenia z art. 65 k.w. nie oznacza jeszcze, że obywatel jest zobligowany do podania swoich danych w każdych okolicznościach pod groźbą odpowiedzialności z tego przepisu.
3. Bezwzględne egzekwowanie ochrony interesów jednostki wynikającej z art. 212 § 1 k.k. oraz uznanie, że osoby pomawiane mają absolutne i niepodlegające ograniczeniom prawo do ochrony ze strony państwa, które reagować ma na pomówienia za pomocą prawa karnego, byłoby niezasadne z punktu widzenia istoty społeczeństwa

demokratycznego, w którym wolność wypowiedzi ma charakter fundamentalny. Zwłaszcza że w odniesieniu do polityków i osób publicznych granice, w jakich można wyrażać swoje poglądy, są niewątpliwie szersze aniżeli w odniesieniu do osoby prywatnej.

Wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2021 r., IV KK 68/21

Cofnięcie przez oskarżonego zgody na skazanie bez przeprowadzenia rozprawy jest dopuszczalne aż do momentu powstania stanu nieodwracalnego, jakim jest rozstrzygnięcie przez sąd w przedmiocie wniosku, czyli wydanie wyroku skazującego lub postanowienia o odmowie uwzględnienia wniosku.

Wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2021 r., IV KK 107/21

Brak w postaci nieorzeczenia obligatoryjnego środka karnego powoduje, że w istotnym stopniu wadliwe jest orzeczenie w zakresie rozstrzygnięcia o karze. Orzeczenie o karze i środkach karnych stanowi bowiem swego rodzaju całość – zespół dolegliwości wymierzanych sprawcy i pojawienie się w tej całości nowego rozstrzygnięcia może wpłynąć na inne elementy składowe tej części finalnej decyzji sądu.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 30 marca 2021 r., IV KO 20/21

Zgodnie z art. 78 § 1 k.p.k. oskarżony, który nie ma obrońcy z wyboru, może żądać, aby wyznaczono mu obrońcę z urzędu, jeżeli w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Powyższy przepis znajduje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu wznowieniowym. Przesłanką uzasadniającą ustanowienie obrońcy z urzędu jest więc skuteczne wykazanie przez osobę występującą z takim żądaniem, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 29 marca 2021 r., IV KK 103/21

Instytucja, o jakiej mowa w art. 532 § 1 k.p.k., ma charakter wyjątkowy jako odstępstwo od zasady bezzwłocznej wykonalności prawomocnych orzeczeń, sformułowanej w art. 9 k.k.w. Zastosowanie tej instytucji powinno być uzasadnione szczególnymi okolicznościami, które

jednoznacznie wskazują, że wykonanie wyroku przed rozpoznaniem kasacji mogłoby spowodować dla skazanego poważne i nieodwracalne skutki.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 29 marca 2021 r., IV KK 116/21

Trudna sytuacja rodzinna skazanego może być podstawą odroczenia wykonania kary lub udzielonej skazanemu przerwy w karze, jednakże nie może stanowić podstawy uwzględnienia wniosku złożonego w trybie art. 532 § 1 k.p.k.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2021 r., IV KK 85/20

Obraza prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu lub niezastosowaniu w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie można więc mówić o naruszeniu przepisów prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2021 r., V KZ 13/21

Sprowadzenie argumentacji mającej uzasadnić wnioszek o wznowienie postępowania do kontestowania dotychczasowej oceny dowodów i dążenie do ich ponownej weryfikacji nie mieści się w ramach instytucji wznowienia postępowania. Ta ostatnia jest nakierowana na zdarzenia faktyczne i prawne, które ujawniają się albo następują dopiero po uprawomocnieniu się orzeczenia mającego stanowić przedmiot wznowienia, a zarazem mają wagę i formę mogącą wywierać skutki prawne.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2021 r., IV KK 83/21

Sam fakt wniesienia kasacji, choćby i niebędącej oczywiście bezzasadną, nie prowadzi jeszcze do wstrzymania wykonania zaskarżonego nią orzeczenia. Konieczne jest bowiem wykazanie jej oczywistej zasadności lub przynajmniej bardzo wysokiego prawdopodobieństwa jej uwzględnienia oraz wskazanie na okoliczności, które w razie wykonania orzeczenia powodowałyby np. wyjątkowo ciężkie i nieodwracalne dla skazanego skutki. Do okoliczności tych nie należą: trudna sytuacja życiowa czy materialna skazanego oraz stan jego zdrowia psychicznego. Mogą one

natomiast być rozważane w postępowaniu wykonawczym jako ewentualnie uzasadniające odroczenie wykonania orzeczonej wobec niego kary pozbawienia wolności.

Wyrok Sądu Najwyższego z 23 marca 2021 r., V KK 86/21

Zgodnie z przepisem art. 20 § 1 k.w. kara ograniczenia wolności przewidziana w Kodeksie wykroczeń trwa jeden miesiąc. Od tej zasady nie przewidziano żadnych wyjątków.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 22 marca 2021 r., IV KK 574/20

Zgodnie z treścią art. 636 § 1 k.p.k., stosowanym w postępowaniu kasacyjnym poprzez odesłanie z art. 637a k.p.k., w sprawach z oskarżenia publicznego w razie nieuwzględnienia środka odwoławczego wniesionego wyłącznie przez oskarżyciela posiłkowego koszty procesu za postępowania odwoławcze ponosi na zasadach ogólnych ten, kto wniósł środek odwoławczy. Do kosztów procesu zgodnie z treścią art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. zaliczają się uzasadnione wydatki stron z tytułu ustanowienia w sprawie pełnomocnika. Do wydatków o takim charakterze zaliczyć należy także inne wydatki niezbędne do celowego dochodzenia swoich praw, w tym wyłożone przez stronę koszty zastępstwa adwokackiego przy sporządzeniu odpowiedzi na kasację wniesioną w imieniu oskarżyciela posiłkowego.

Wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2021 r., V KK 386/20

1. O wydłużeniu okresu przedawnienia karalności z powodu wprowadzenia art. 101 § 4 k.k. można mówić jedynie teoretycznie, gdyż ani ustawa z 24 października 2008 r., ani ustawa z 4 kwietnia 2014 r. nie zawierała odpowiednika przepisu art. 2 ustawy z 3 czerwca 2005 r. (Dz.U. z 2005 r., poz. 1109), według którego do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy Kodeksu karnego o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął.
2. W sytuacji kiedy ustawa nowelizująca Kodeks karny w zakresie okresów przedawnienia karalności, zawartych w art. 101 i n. tego Kodeksu karnego, nie zawiera przepisu przejściowego (intertemporalnego) ustalającego w sposób szczególny relację nowych i obowiązujących

poprzednio okresów przedawnienia karalności, orzekając o odpowiedzialności karnej sprawcy należy uwzględnić art. 4 § 1 k.k., nakazujący stosowanie ustawy obowiązującej poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 17 marca 2021 r., IV KK 494/20

Zasadą powinno być uwzględnianie wniosków oskarżonych pozbawionych wolności o doprowadzenie ich na rozprawę odwoławczą. Jednakże tam, gdzie apelacja ogranicza się do aspektów prawnych albo gdy dotycząc jedynie kary, kwestionuje – i to na korzyść oskarżonego – tylko jej rodzaj lub rozmiar i to wyłącznie na podstawie niepodważalnych ustaleń faktycznych i ujawnionych okoliczności, wskazując jedynie na wadliwą, zdaniem skarżącego, ocenę sądu co do rangi oraz wagi tych okoliczności dla wymiaru kary, niesprowadzenie oskarżonego pozbawionego wolności na rozprawę odwoławczą – mimo jego prośby o takie sprowadzenie – i ograniczenie się do zapewnienia udziału w niej jego obrońcy uznac należy za prawidłowe, nienaruszające prawa oskarżonego do obrony, kontradiktoryjności i równości broni procesowej, a więc nieuchybiające wymogom art. 451 k.p.k. Odmowa sprowadzenia na rozprawę jest więc dopuszczalna po rozważeniu przede wszystkim kierunku apelacji i charakteru podniesionych w niej zarzutów, te bowiem *in concreto* powinny decydować o potrzebie udziału oskarżonego pozbawionego wolności w rozprawie odwoławczej.

Wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 2021 r., II KK 74/21

Ustawa z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2019 r., poz. 1239 ze zm.) nie zawiera unormowań określających możliwość i warunki ograniczenia konstytucyjnej wolności poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zatem akty prawne rangi niższej niż ustawa nie mogą limitować tej wolności przemieszczania się, którą gwarantuje w art. 52 ust. 1 Konstytucja RP. Jest zatem oczywiste, że rozporządzenie Rady Ministrów z 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r., poz. 658) w zakresie, w jakim ograniczało wolność przemieszczania się obywateli na terenie całego kraju (§ 5), naruszało regulację art. 52 ust. 1

w zw. z art. 31 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, co oznacza, iż nie mogło ono tworzyć podstawy prawnej do wypełnienia blankietu normy sankcjonowanej art. 54 Kodeksu wykroczeń i prowadzić do ukarania na podstawie tego przepisu. Tym samym już z tego powodu przepis art. 54 Kodeksu wykroczeń w tym zakresie był normą pustą.

Wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 2021 r., II KK 97/21

Przedmiotem ochrony art. 54 Kodeksu wykroczeń jest porządek i spokój w miejscach publicznych, a nie ochrona zdrowia poprzez zwalczanie epidemii. Choć formalnie obwiniony swoim zachowaniem naruszył zakaz przemieszczania się, bo nie przemieszczał się w celu ujętym uregulowaniem ust. 1–4 § 5 rozporządzenia z 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r., poz. 658 ze zm.), to jednak rozporządzenie nie zawierało żadnej sankcji za naruszenie takiego zakazu, a ponadto przewidziany tym rozporządzeniem zakaz przemieszczania się wkraczał w sposób wyraźny w materię konstytucyjnej wolności określonej w art. 52 ust. 1 Konstytucji RP. Wolność ta może być ograniczona tylko w ustawie i to w określonym celu bez naruszenia istoty wolności (art. 52 ust. 3 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP), czego nie uczyniono (nie wprowadzono żadnego z trzech stanów nadzwyczajnych), a wskazane rozporządzenie nie spełnia warunku takiego aktu prawnego.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 5 marca 2021 r., II KO 13/21

1. Zakłócenia toku procesu wywołane nieobecnością oskarżonego spowodowaną problemami zdrowotnymi oskarżonych uznaje się za sytuację godzącą w dobro wymiaru sprawiedliwości. Każdorazowo jednak ocena w tym zakresie powinna być dokonywana na podstawie konkretnych ustaleń poczynionych i zweryfikowanych oraz udokumentowanych przez sąd występujący z wnioskiem o przekazanie sprawy z tego powodu.
2. Problem przemieszczania się w warunkach zagrożenia epidemicznego nie ogranicza – w skali kraju – działania organów wymiaru sprawiedliwości, natomiast niewątpliwie wymaga stosowania się do obowiązujących zasad i środków ostrożności.

Sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych

Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2021 r., III PSK 35/21

Uprawnienie do odprawy w związku z rozwiązaniem stosunku pracy nie jest zgodnie z art. 29 k.p. elementem przedmiotowo istotnym umowy o pracę, co oznacza, że pracodawca, dokonując w całości zmiany poprzednich warunków pracy pracownika, może zrezygnować z przyznania pracownikowi prawa do tego świadczenia. Oznacza to, że w wypadku dokonania skutecznego wypowiedzenia w całości warunków pracy i płacy pracownika obowiązują postanowienia określone w porozumieniu zmieniającym oraz ewentualnych wewnętrzzakładowych aktach prawa pracy, a postanowienia poprzedniej umowy o pracę nie znajdują już zastosowania.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2021 r., III USK 75/21

Niezasadne jest wywodzenie prawa do świadczenia z dokumentu prywatnego, a taki właśnie status posiada świadectwo pracy w warunkach szczególnych. Dokument ten podobnie jak każdy inny podlega ocenie sądu w ramach toczącego się postępowania. Mimo zatem przedłożenia świadectwa pracy w warunkach szczególnych sąd orzekający w sprawie w oparciu o całokształt materiału dowodowego może stwierdzić – w oparciu o zrekonstruowanie stanu faktycznego sprawy – że pracownikowi nie przysługuje świadczenie z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2021 r., III USK 83/21

Jakkolwiek nagannie należy ocenić zwłokę z przekazaniem przez organ rentowy odwołania do sądu przez ponad 11 miesięcy, to jednak należy mieć na względzie, że termin określony zarówno w k.p.c., jak i w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych ma charakter instrukcyjny.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2021 r., III USK 94/21

Ubezpieczony, który prowadzi działalność gospodarczą w okresie orzeczonej niezdolności do pracy, świadomie wprowadza organ rentowy w błąd co do istnienia podstawy wypłaty zasiłku chorobowego. Zasiłek chorobowy wypłacony takiemu ubezpieczonemu jest świadczeniem

nienależnie pobranym – art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 24 marca 2021 r., III USK 137/21

Ustalenie prawa do emerytury powinno poprzedzać zindywidualizowane postępowanie dowodowe. W trakcie jego trwania gromadzone są dowody, których moc ocenia sąd powszechny za pomocą narzędzi z art. 233 § 1 k.p.c. A priori żaden ze środków dowodowych w sprawie nie ma mocy nadrzędnej, a na pewno nie uzyskał uprzywilejowanej pozycji, wokół której należy budować finalne wnioski. Przede wszystkim legitymacja ubezpieczonego nie jest dokumentem urzędowym i tym samym zawarte w niej wpisy podlegają konfrontacji z pozostałymi dowodami, w tym także zasadami doświadczenia życiowego, logicznego rozumowania. Zatem legitymacja sama w sobie (czy nawet jej brak) nie kształtuje pozytywnie (negatywnie) pozycji odwołującego się w procesie. Postępowanie o świadczenie z ubezpieczenia społecznego koncentruje się na okolicznościach faktycznych (tu odtworzeniu okresów składkowych i nieskładkowych). Uzyskane przez sąd powszechny informacje (zeznanie świadków, treści z dokumentów) podlegają wszechstronnej ocenie.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 24 marca 2021 r., III PSK 59/21

Samo wdrożenie instrukcji nie zwalnia pracodawcy z odpowiedzialności, o ile ustali się, że miejsce pracy było nieprzygotowane. Zakres ochrony pracownika nie może być iluzoryczny, zwłaszcza w razie wykonywania pracy obciążonej dużym ryzykiem. Instrukcje winny więc wyizolować praktyczne zagrożenia i w sposób klarowny uzmysławiać pracownikowi, także doświadczonemu, stopień ryzyka i zagrożeń.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 24 marca 2021 r., III USK 156/21

Wspólnik, który ma większościowe udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, nie może korzystać z ubezpieczenia społecznego jako pracownik.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2021 r., III USK 51/21

1. Sprawa o opłacenie przez pracodawcę składki w wysokości równej obciążeniu umowy o pracę i zlecenia wykonywanego na rzecz tego

pracodawcy nie dotyczy objęcia ubezpieczeniem, lecz składki, gdyż przedmiotem postępowania jest jedynie ustalenie właściwej kwoty jej podstawy wymiaru.

2. W sprawie dotyczącej poboru składki z tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Bibliografia

- Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2021 r., III PSK 35/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2021 r., III USK 75/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2021 r., III USK 83/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2021 r., III USK 94/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2021 r., I KZP 12/20.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2021 r., IV KO 29/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2021 r., V KO 12/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 2021 r., III KK 77/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 2021 r., IV KO 33/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 2021 r., V KO 22/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 1 kwietnia 2021 r., IV KO 25/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 30 marca 2021 r., IV KO 20/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 29 marca 2021 r., IV KK 103/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 29 marca 2021 r., IV KK 116/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2021 r., IV KK 85/20.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2021 r., V KZ 13/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 24 marca 2021 r., III PSK 59/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 24 marca 2021 r., III USK 137/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 24 marca 2021 r., III USK 156/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2021 r., IV KK 83/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 22 marca 2021 r., IV KK 574/20.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 17 marca 2021 r., IV KK 494/20.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2021 r., II CO 276/20.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2021 r., III CSK 219/20.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2021 r., III USK 51/21.
Postanowienie Sądu Najwyższego z 5 marca 2021 r., II KO 13/21.
Uchwała Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2021 r., III CZP 1/21.
Uchwała Sądu Najwyższego z 28 maja 2021 r., III CZP 27/20.
Uchwała Sądu Najwyższego z 26 maja 2021 r., III CZP 94/20.
Uchwała Sądu Najwyższego z 31 marca 2021 r., I KZP 7/20.
Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 maja 2021 r.,
I KZP 12/20.
Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r.,
III CZP 6/21.

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 9 marca 2021 r.,
III CZP 89/19.

Wyrok Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2021 r., V KK 374/20.

Wyrok Sądu Najwyższego z 31 marca 2021 r., II KK 422/20.

Wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2021 r., IV KK 68/21.

Wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2021 r., IV KK 107/21.

Wyrok Sądu Najwyższego z 23 marca 2021 r., V KK 86/21.

Wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2021 r., V KK 386/20.

Wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 2021 r., II KK 74/21.

Wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 2021 r., II KK 97/21.

Wyrok Sądu Najwyższego z 5 marca 2021 r., I CSKP 61/21.

LISTA RECENZENTÓW (w porządku alfabetycznym)

- » dr Michał Araszkiewicz r. pr., Uniwersytet Jagielloński;
- » dr hab. Małgorzata Balwicka-Szczyrba r. pr., Uniwersytet Gdański;
- » prof. dr hab. Krzysztof Baran, Uniwersytet Jagielloński;
- » dr hab. Jacek Barcik, prof. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach;
- » dr hab. Mateusz Błachucki, Polska Akademia Nauk;
- » prof. dr hab. Łukasz Błaszczak r. pr., Uniwersytet Wrocławski;
- » dr hab. Joanna Bodio r. pr., Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie;
- » dr hab. Monika Bogucka-Felczak, prof. Uniwersytetu Łódzkiego;
- » dr Teodor Bulenda, Uniwersytet Warszawski;
- » dr hab. Piotr Chlebowicz, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie;
- » prof. dr hab. Marek Chmaj r. pr., SWPS Uniwersytet Humanistyczno-społeczny w Warszawie, Polska Akademia Nauk;
- » prof. dr hab. Janina Ciechanowicz-McLean, Uniwersytet Gdański;
- » dr Ziemowit Cieślak r. pr., Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie;
- » dr Katarzyna Dadańska r. pr., Uniwersytet Szczeciński;
- » dr hab. Jarosław Dobkowski, prof. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie;
- » dr hab. Michał Domagała, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie;
- » dr hab. Kamil Frąckowiak, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie;
- » dr hab. Izabella Gil r. pr., prof. Uniwersytetu Wrocławskiego;
- » dr hab. Marcin Glicz, prof. Akademii Pomorskiej w Słupsku;
- » dr hab. adw. Witold M. Góralski, prof. Akademii Ekonomiczno-Humanistycznej w Warszawie;
- » dr hab. Marcin Górski r. pr., Uniwersytet Łódzki, Polska Akademia Nauk;
- » dr hab. Filip Grzegorzczak, prof. nadzw. Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie;
- » prof. dr hab. Stanisław Hoc, Uniwersytet Opolski;
- » dr hab. prof. UŁ Jacek Izydorczyk, prof. Uniwersytetu Łódzkiego;
- » dr hab. Marlena Jankowska-Augustyn, prof. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach;
- » dr Tomasz Jaroszyński r. pr., Politechnika Warszawska;

- » dr Dariusz Kała, Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna w Warszawie;
- » dr hab. Dorota Karkowska, Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego;
- » dr hab. Przemysław Kledzik r. pr., Uniwersytet Szczeciński;
- » dr Michał Kobylarz r. pr., Uniwersytet Jagielloński;
- » prof. dr hab. Radosław Koper, Uniwersytet Śląski w Katowicach;
- » dr Patrycja Kozłowska-Kalisz r. pr., Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie;
- » dr Małgorzata Krasnodębska-Tomkiel r. pr., Polska Akademia Nauk;
- » dr hab. Monika A. Król, prof. Uniwersytetu Łódzkiego;
- » dr hab. Ewa Kruk, prof. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie;
- » dr Michał Krzykowski r. pr., Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie;
- » dr hab. Agnieszka Laskowska-Hulisz, prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu;
- » prof. dr hab. Zbigniew Lasocik, Uniwersytet Warszawski;
- » dr hab. Jerzy Leszczyński r. pr., prof. Uniwersytetu Łódzkiego;
- » dr hab. Wojciech Lis, prof. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie;
- » dr Piotr Lissoń, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;
- » dr hab. Anna Machnikowska, prof. Uniwersytetu Gdańskiego;
- » prof. dr hab. Agnieszka Malarewicz-Jakubów, Uniwersytet w Białymstoku;
- » dr Michał Mariański, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie;
- » dr hab. Krystian Markiewicz, prof. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach;
- » dr Wojciech Maruchin, Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna w Warszawie;
- » dr Przemysław Mijał r. pr., Uniwersytet Szczeciński;
- » dr hab. Alina Miruć, prof. Akademii Ekonomiczno-Humanistycznej w Warszawie;
- » dr hab. Adam Niewiadomski, prof. Uniwersytetu Warszawskiego;
- » dr hab. Jan Olszewski, prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego;
- » dr Beata Pachuca-Smulska r. pr., Politechnika Warszawska;
- » dr hab. Bogumił Pahl, prof. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie;
- » prof. Ferdinando Parente, Ph.D., Università degli Studi di Bari „Aldo Moro”, Włochy;

- » dr hab. Piotr Pinior, prof. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach;
- » dr hab. Ryszard Piotrowski, prof. Uniwersytetu Warszawskiego;
- » prof. dr hab. Andrzej Powalowski, Uniwersytet Gdański;
- » dr hab. Piotr Prusinowski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie;
- » dr hab. Maciej Rzewuski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie;
- » dr hab. Janusz Sawicki, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego;
- » dr hab. Iwona Sierpowska, prof. SWPS Uniwersytetu Humanistyczno-społecznego we Wrocławiu;
- » prof. dr hab. Bronisław Sitek, SWPS Uniwersytet Humanistyczno-społeczny w Warszawie
- » dr hab. Paweł Sitek, prof. Akademii Ekonomiczno-Humanistycznej w Warszawie;
- » dr hab. Jędrzej Skrzypczak, r. pr., prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;
- » prof. dr hab. Jacek Sobczak, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;
- » dr Justyna Stadniczeńko, Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna w Warszawie;
- » prof. dr hab. Kazimierz Strzyczkowski, Uniwersytet Łódzki;
- » dr hab. Robert Suwaj, prof. Politechniki Warszawskiej;
- » dr Dariusz Szafrąński, Uniwersytet Warszawski;
- » dr hab. Helena Szewczyk, Uniwersytet Śląski w Katowicach;
- » dr hab. Renata Świrgoń-Skok, prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego;
- » prof. dr hab. Elżbieta Ura, Uniwersytet Rzeszowski;
- » dr hab. Michał Wojewoda r. pr., prof. Uniwersytetu Łódzkiego;
- » dr Magdalena Wróbel r. pr., Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie;
- » dr Krzysztof Wygoda, Uniwersytet Wrocławski;
- » prof. dr hab. Robert Zawłocki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;
- » dr Krystyna Ziółkowska, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie;
- » dr hab. Łukasz Żarnowiec, prof. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.